

5. Poslouchejte a opakujte.

massieren – schafften – vorstellen – begegnen – mitkommen – präsentieren – Einkaufszentrum – Erlebnisgeschenke – Exfreund – Fahrt – Feuerwerk – Ruhe – Stress – Wellnessbüfett – Zweifel – pompös – unvergesslich – zufällig

6. Poslouchejte a opakujte.

interessant – viel Interessantes
lustig – etwas Lustiges
möglich – alles Mögliche
besonders – nichts Besonderes
schöner – nichts Schöneres
zufällig – viel Zufälliges
erfrischend – etwas Erfrischendes
unvergesslich – viel Unvergessliches
langweilig – nichts Langweiliges

7. Čtete nahlas.

essen	du isst	du hast gegessen
gehen	wir gehen	wir sind gegangen
lesen	du liest	du hast gelesen
fahren	er fährt	er ist gefahren
unternehmen	sie unternimmt	sie hat unternommen
einschlafen	du schläfst ein	du bist eingeschlafen
sprechen	er spricht	er hat gesprochen
trinken	ich trinke	ich habe getrunken
kommen	ihr kommt	ihr seid gekommen
fernsehen	sie sieht fern	sie hat ferngesehen
geben	es gibt	es hat gegeben
schwimmen	wir schwimmen	wir sind geschwommen
anrufen	ihr ruft an	ihr habt angerufen
aufstehen	ich stehe auf	ich bin aufgestanden

8. Nejprve si poslechnete celou nahrávku, potom napište jako diktát. Text si zkontrolujte podle klíče.

Perfektum pravidelných a nepravidelných sloves

Pro vyjádření minulého děje používá němčina kromě préterita (tj. jedno-
duchého minulého času, viz 12. lekce, str. 250) také **perfektum**. Perfektum
vyjadřuje vztah děje minulého k přítomnosti. Zjednodušeně lze říct, že
zatímco préteritum se používá především v monologu, v souvislém vy-
pravování, popisu a výkladu a též hlavně v psaném projevu, vykazuje se
perfektum v otázkách, v **dialogu** a v **konverzaci obecně**. Avšak u sloves
způsobových a pomocných se i v dialogu setkáme s préteritem. V moderní
němčině se oblast používání perfekta rozšiřuje.

Perfektum je složený minulý čas. Tvoří jej **pomocné sloveso** (*haben* a *sein*),
které se časuje, a **přičestí minulé plnovýznamového slovesa**. Přičestí mi-
nulé zůstává beze změny a v hlavní větě stojí na posledním místě.

Pomocná slovesa haben a **sein** se časují. Pomocné sloveso **haben** se
používá u **přechodných** sloves, tj. sloves, která mohou mít předmět ve 4.
pádu (bez předložky), např. *sehen, besuchen*, a také u **zvratných** sloves (*sich
ausruhen*). Pomocné sloveso **sein** se používá zejména u **nepřechodných**
a **nezvratných** sloves vyjadřujících **pohyb** nebo **změnu stavu** (*reisen – er
ist gereist, gehen – er ist gegangen, einschlafen – er ist eingeschlafen, werden
– er ist geworden*) a též u slovesa *sein – er ist gewesen*.

Pokud se v souvětí vyskytuje více sloves s tímž pomocným slovesem, po-
mocné sloveso není nutné opakovat (*Ich bin spät eingeschlafen und früh
aufgestanden*. Pozdě jsem usnul a brzy vstával. *Ich habe frische Brötchen
gekauft und danach gefrühstückt*. Koupil jsem čerstvé housky a poté jsem
se nasnídal.) V opačném případě je pomocné sloveso nutné uvést (*Ich bin
früh aufgestanden und habe nichts gefrühstückt*. Brzy jsem vstával a nic
jsem nesnídal.).

Pokud se ve větě vyskytuje zvratné sloveso, nachází se **zvratné zájmeno**
hned za pomocným slovesem (*Ich habe mich beim Schwimmen richtig gut
entspannt*. Při plavání jsem se dobře uvolnil, nebo hned za podmětem:
Beim Schwimmen habe ich mich richtig gut entspannt.)

Minulé časy **pravidelných** sloves se tvoří **pravidelně**, bez výjimek. Minulé
časy sloves **nepravidelných** se odvodit nedají, je třeba se jejich tvary učít
zároveň se slovesem. Jsou uvedeny vždy u každého jednotlivého nepravi-
delného slovesa v kapitole slovní zásoba, např. **kommen** (a, i, o) přijít.

Přičestí minulé se tvoří spojením předpony *ge-* s kmenem plnovýz-
namového slovesa a připojením přípony *-t* nebo *-et* za kmen slovesa.
Přípona *-et* se vyskytuje u sloves se slovesným kmenem, který končí na
-t nebo *-d*, např. *warten* – *gewartet*, *baden* – *gebadet* ... Pokud má sloveso-
odlučitelnou předponu, např. *zu / machen*, vkládá se *ge-* mezi kmen slove-
sa a odlučitelnou předponu: *zugemacht*. Pokud sloveso končí na *-ieren*
(*studieren*, *reparieren*), tvoří se přičestí minulé bez předpony *ge-*: *studiert*,
repariert. Toto pravidlo platí také u sloves s neodlučitelnými předponami
be-, *ge-*, *emp-*, *ent-*, *er-*, *ver-*, *zer-* (*besuchen* – *besucht*, *erzählen* – *erzählt*)
a se dvěma předponami (*ausverkaufen* – *ausverkauft*, *vorbereiten* *vorbere-*
reitet).

	dělat	čekat	navštívit	studovat	vyprodat	předpona	kmen slovesa	přípona
machen	dělat	čekat	navštívit	studovat	vyprodat	ge-	-mach-	-t
warten						ge-	-wart-	-et
besuchen						0	besuch-	-t
studieren						0	studier-	-t
ausverkaufen						0	ausverkauf-	-t

machen dělat		množné číslo	
jednotné číslo		wir	haben
1. ich	habe gemacht	dělal jsem	gemacht
2. du	hast gemacht	dělal jsi	gemacht
3. er / sie / es	hat gemacht	dělal / -a / -o	gemacht
			dělali jsme
			dělali jste
			dělali / Vy jste dělali / -a / -i

reisen cestovat		množné číslo	
jednotné číslo		wir	sind gereist
1. ich	bin gereist	cestoval jsem	gestorvali jsme
2. du	bist gereist	cestoval jsi	gestorvali jste
3. er / sie / es	ist gereist	cestoval / -a / -o	gestorvali / V y jste cestoval / -a / -i

9. Vytvořte správný tvar přičestí minulého a doplňte do věty.

1. Er hat seine Freundin (grüßen). 2. Was hast du gestern (machen)? 3. Am Nachmittag hat Manfred für die Schule (lernen) und am Abend im Internet (surfen). 4. Peter hat dich (fragen), aber du hast nicht (antworten). 5. Sie hat zu viel (plaudern) und ihre Arbeit nicht (schaffen). 6. Die Kinder haben sich auf das Wochenende (freuen). 7. Hast du auch frisches Brot (kaufen)? 8. Frau Neumann hat ihre Wohnung (mieten). 9. Am Samstag habe ich meinen Geburtstag (feiern). 10. Haben Sie es schon (hören)?

10. Vytvořte správný tvar přičestí minulého a doplňte do věty.

1. Marta hat mit ihm eine Stunde lang (telefonieren), sie hat sich gut (amüsieren). 2. Habt ihr euch am Wochenende (ausruhen)? 3. Peter hat seit zwei Jahren an der Universität (studieren), aber er hat mit dem Studium (aufhören). 4. Unsere Eltern haben im Einkaufszentrum (einkaufen) und es hat zwei Stunden (dauern). 5. Habt ihr schon etwas zum Essen (bestellen)? 6. In Peru hat er viel Interessantes (erleben). 7. Hast du Elke (besuchen)? 8. Ich bin ihm zufällig im Stadtzentrum (begegnen). 9. Früher hat er sich für Autos (interessieren). 10. Warum lacht ihr, hat er etwas Lustiges (erzählen)?

11. Převeďte věty do perfekta.

1. Es macht mir Spaß. 2. Wohin stellst du die Bücher? 3. Wo wohnen Emma und Thomas? 4. Wie viel kostet die Jacke? 5. Ich glaube ihm nicht. 6. Am Nachmittag holt mein Mann die Kinder von der Schule ab. 7. Wir kaufen Blumen und eine Schokolade. 8. Ich bestelle einen Kaffee und einen Apfelstrudel. 9. Es schmeckt sehr gut. 10. Räumst du dein Zimmer auf?

Perfektum nepravidelných (silných) sloves

Přičestí minulé se tvoří spojením předpony *ge-* s kmenem plnovýz-
namového slovesa (i tady platí pravidlo o vkládání předpony *ge-* mezi
odlučitelnou předponu a kmen slovesa – *angerufen* – a také pravidlo
o neodlučitelných předponách, např. *empfehlen* – *empfohlen*). Zásadním
rozdílem mezi pravidelnými a nepravidelnými slovesy je přípona *-en*, např.
fahren – *gefahren*, *lesen* – *gelesen* a *změna kmenové samohlásky*, např.
schwimmen – *geschwommen*, *trinken* – *getrunken*, někdy i celého kmene,

např. *stehen* – *gestanden*, *gehen* – *gegangen*. Změna kmenové samohlásky není však pravidlem (*lesen* – *gelesen*). Tvary přičestí minulého silných sloves je nutné osvojit si průběžně společně se slovní zásobou každé lekce. (Vysvětlivky k tomu, jak chápat zápis zkratek a značek u jednotlivých slovíček, najdete v kapitole „Práce s učebnicí“, str. 14.)

lesen číst		množné číslo	
jednotné číslo	četl jsem	wir	haben gelesen
1. ich	habe gelesen	ih	habt gelesen
2. du	hast gelesen	sie / Sie	haben gelesen
3. er / sie / es	hat gelesen		
	četl / -a / -o		četli / Vy jste četl / -a / -i

kommen přijít		množné číslo	
jednotné číslo	prišel jsem	wir	sind gekommen
1. ich	bin gekommen	ih	seid gekommen
2. du	bist gekommen	sie / Sie	sind gekommen
3. er / sie / es	ist gekommen		
	prišel / prišla / prišlo		prišli / jste prišli / jste prišel / jste -a / -i

CVIČENÍ

12. Tvořte tvary přičestí minulého sloves uvedených v závorce.

1. Warum hast du mich nicht (anrufen)?
2. Manfred hat eine Party (geben).
3. Was habt ihr zu Mittag (essen)?
4. Sie hat Wein (trinken), deshalb ist sie nach Hause mit dem Taxi (fahren).
5. Monika ist spät (einschlafen) und früh (aufstehen).
6. Haben Sie schon die heutige Zeitung (lesen)?
7. Friedrich ist ins Kino (gehen).
8. Es ist tolles Wetter, wir sind den ganzen Tag (schwimmen).
9. Gestern Abend haben wir (fernsehen).
10. Worüber habt ihr (sprechen)?

13. Převeďte věty z přítomného času do perfekta.

1. Mein Kollege fährt mit dem Zug nach Wien.
2. Unsere Freunde unternehmen eine Reise nach Afrika.
3. Im Juni geht die Sonne sehr früh auf und sehr spät unter.
4. Unsere Nachbarn kommen auch vorbei.
5. Speisen und Getränke gibt es genügend.
6. Paula fährt Rad und Karl schwimmt.
7. Es tut mir leid.
8. Als Vorspeise nehme ich eine Zwiebelsuppe.
9. Liest du den Kindern vor?
10. Er bespricht mit seinem Chef den Tagesablauf.

Perfektum pomocných sloves

Do této skupiny patří slovesa **haben, sein a werden**.

	pomocné sloveso	přičestí minulé
haben	hat	gehabt
sein	ist	gewesen
werden	ist	geworden

Wann **haben** die Studenten zum letzten Mal frei **gehabt**?

Kdy **měli studenti** naposled **volno**?

Wo bist du **gewesen**?

Kde **jsi byl**?

Deine Tochter **ist** ja groß **geworden**!

Ta **tvoje dcera** **ale** **vyrostla**!

Poznámka

- Pro vyjádření děje minulého u pomocných sloves **haben, sein a werden** se častěji než tvarů perfekta používá tvar **präterita: er hatte, er war a er wurde** (viz 12. lekce, str. 250).

CVIČENÍ

14. Převeďte věty z přítomného času do perfekta a préterita.

1. Er hat viel zu tun.
2. Sie haben nicht genug Geld für ihren Urlaub.
3. Sie wird dreißig.
4. Wo bist du?
5. Habt ihr den ganzen Vormittag frei?
6. Diese Woche sind wir in den Alpen.
7. Die Bäume werden langsam gelb.
8. Von der langen Reise sind wir sehr müde.
9. Sie ist krank, aber bald wird sie wieder gesund.
10. Seine Mutter wird alt.
11. Es friert, die Straßen werden schnell glatt.

Perfektum způsobových sloves a slovesa wissen

Způsobová slovesa stojí ve větě

a) samostatně:

V tomto případě tvoří perfektum pravidelně pomocí pomocného slovesa *haben* a přičestí minulého, které tvoří předpona *ge-*, kmen slovesa a přípona *-t*, např. *ge-soll-t*. Přičestí minulé všech způsobových sloves je bez přehlásky (*dürfen - gedurft*).

	pomocné sloveso	přičestí minulé
dürfen	hat	gedurft
können	hat	gekonnt
mögen	hat	gemocht
müssen	hat	gemusst
sollen	hat	gesollt
wollen	hat	gewollt
wissen	hat	gewusst

b) s jiným plnovýznamovým slovesem:

V tomto případě zůstávají obě slovesa v infinitivních tvarech na konci věty, jako poslední člen věty je sloveso způsobové. Pomocné sloveso je vždy *haben*.

Das hast du mir sagen sollen.

Tos mi měl říct.

Wir haben zu Fuß gehen müssen.

Museli jsme jít pěšky.

Poznámky

▶ Obdobně jako slovesa způsobová se v takto formulovaných větách chovají také slovesa *lassen*, *heißen*, *hören* a *sehen*.

Das habe ich mir nicht entgehen lassen. To jsem si nenechal ujít.

Hast du dir deine Haare schneiden lassen? Nechal sis ostříhat vlasy?

Sie hat ihn kommen hören. Slyšela ho přicházet.

▶ Toto pravidlo však neplatí pro všechny věty, ve kterých se vyskytuje více sloves, např. *Er ist einkaufen gegangen*. (Sel nakoupit.)

15. Doplňte sloveso ve tvaru přičestí minulého.

- Niemand hat die richtige Antwort (wissen). 2. Er hat sie sehr (mögen).
- Sie hat ein neues Kleid (wollen kaufen). 4. Warum ist sie nicht gekommen? – Sie hat nicht (wollen).
- Sie hat sie (hören singen). 6. Er ist nicht mitgefahren, er hat nicht (dürfen).
- Hast du es (wissen), Irene ist Mutter geworden? 8. Du hast die Party besser (müssen vorbereiten).
- Die Kinder haben ihren Vater nicht (mögen).
- Ihr habt doch (können fragen)!

16. Tvořte otázky v perfektu. Vozr:

Sie konnte ihn nicht anrufen. – Warum?

Warum hat sie ihm nicht anrufen können?

- Man wollte ihn nicht zur Party einladen. – Wen? 2. Er konnte nicht zur Party kommen. – Warum? 3. Er musste bis sieben Uhr in der Arbeit bleiben. – Warum? 4. Sie mussten früher nach Hause gehen. – Wieso? 5. Lisa durfte es ihm nicht sagen. – Warum? 6. Darüber sollten sie nicht sprechen. – Worüber? 7. Er wollte damit aufhören. – Womit? 8. Sein Chef wollte ihn sprechen. – Wen? 9. Sie konnte nicht zu ihm zu Besuch kommen. – Warum?

Perfektum smíšených sloves

Smíšená slovesa je nepočtená skupina osmi sloves, která mají znaky sloves pravidelných i nepravidelných. Vyznačují se pravidelným tvorbou přičestí minulého (pomocí předpony *ge-*, kmene slovesa a přípony *-t*), avšak změnou kmenové samohlásky *-e-* v *-a-*. Do této skupiny patří tato slovesa:

	präteritum	pomocné sloveso	přičestí minulé
brennen	brannte	hat	gebrannt
bringen	brachte	hat	gebracht
denken	dachte	hat	gedacht
kennen	kannte	hat	gekant
nennen	nannte	hat	genannt
rennen	rannte	hat	gerannt
senden	sandte / sendete	hat	gesandt / gesendet
wenden	wandte / wendete	hat	gewandt / gewendet